

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

DOI 10.31558/2519-2949.2021.2.18

УДК: 327.1:321.01:316.462

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-6405>

Дерев'янка І. П., Національний авіаційний університет

ФЕНОМЕН ВЛАДИ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ КРІЗЬ ПРИЗМУ АСИМЕТРІЇ

У статті розкривається теоретичне проблемне поле концепції влади, яка розглядається як асиметричний формат відносин між головними учасниками міжнародної взаємодії. Розкрито етимологію поняття «влада», з'ясовано її змістово-сміслову навантаження, на підставі цього зроблено висновок, що семантика слова «влада» далеко неоднозначна і вкрай варіативна. Термін влада вживається в самих різних сенсах і значеннях і часто класифікується відповідно до сфери її використання. Постульовано, що влада є базовим поняттям міжнародних відносин, яке дає ключ до осмислення явищ і процесів на міжнародній арені. Проаналізовано основоположні підходи до розуміння змісту концепції влади. Наявність великої кількості підходів, що окреслюють різні аспекти влади, пояснюється складністю самого явища владарювання. Влада як прояв асиметрії залишається фундаментальною основою міждержавних відносин, але відсутність чіткого термінологічного визначення владної асиметрії зумовлює фрагментарність існуючих методів її оцінки. Визначальним орієнтиром визначення природи влади в міжнародних відносинах є асиметрія. Зазначено, що підставою, на якій виникає влада, є асиметрія у розподілі ресурсів між взаємодіючими акторами. Тобто для виникнення владних відносин необхідно, щоб існувала асиметрія, нерівність акторів у доступі до ресурсів влади, їх нерівномірний розподіл, що вказує на стабільну асиметрію, властиву владі. З'ясовано, що не будь-які відносини можна трактувати владними, відносини обов'язково мають носити асиметричний характер, лише в цьому випадку влада стає реальною дійсністю. Отже, асиметрія створює контекстуальну смислову основу для розуміння поняття влади в міжнародних відносинах. Влада – це асиметричний формат взаємодії між суб'єктами міжнародних відносин. Обґрунтовано, що фундаментальна природа влади в міжнародних відносинах не зазнала структурних змін протягом тривалого часу. Її можна розглядати крізь призму асиметричних відносин, які є характерними для всіх періодів розвитку людської цивілізації.

Ключові слова: влада, асиметрія, міжнародні відносини, сила, ресурси.

Постановка проблеми. Всеохоплююча глобалізація, закінчення біполярної конфронтації, вимагають розробки когнітивно-прагматичних підходів до концепції влади з урахуванням складності взаємодії між суб'єктами (державними і недержавними) міжнародних відносин.

Структуру міжнародних відносин цілком логічно можна розглядати крізь призму розподілу влади, яка будучи багатовекторною складовою, проектується у різні форми в залежності від конкретно-історичних умов.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що владні відносини – це особливий тип відносин, що виникає між акторами і відображає асиметрію в матеріальних і нематеріальних ресурсах.

При дослідженні феномену влади в міжнародних відносинах важливо використовувати різноманітні концепції влади та розробляти концептуальні рамки, які заохочують пильну увагу до неї в її різних формах і проявах.

Мета статті – розкрити смислову навантаження, базові тлумачення поняття влади та її прояви в міжнародних відносинах, проаналізувати предметне поле влади у розрізі асиметрії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні тлумачення поняття «влада» достатньо широко представлені в дослідженнях теорії та практики міжнародних відносин. Проблематика змістового

наповнення поняття влади знайшла відображення в працях М. Вебера, Р. Даля, Д. Болдуїна, Б. Рассела, П. Блау, Х. Арента, І. Валлерстайна, Р. Гілпіна, Р. Кохейна, Дж. Ная, А. Хіршмана, Г. Моргентхау, Р. Арона, Д. Істона, Х. Лассуела, Д. Лейка, Д. Ронга, Т. Болла, Н. Лумана та ін.

На думку дослідників відносини влади є найбільш важливою і визначальною рисою політичних відносин. Хоча «теорія влади» ніколи не була сформульована, ця концепція прямо або побічно лежить в основі різних теорій міжнародних відносин.

Відсутність чіткого термінологічного інструментарію владної асиметрії зумовлює фрагментарність існуючих методів її оцінки. Теорія й практика міжнародних відносин потребують когнітивних засобів та методологічних «ключів» до розуміння феномена влади крізь призму асиметрії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідники справедливо відносять поняття влади до числа основоположних і структуруючих понять міжнародних відносин, яке дає ключ до розуміння складних питань світової політики. Вона вживається в самих різних сенсах і значеннях і часто класифікується відповідно до сфери її використання.

Для адекватної наукової комунікації досить важливо зрозуміти, якою мірою ключові поняття політичної науки залежать від специфічних конфігурацій смислів відповідних слів в різних мовах? Влада на перший погляд сприймається як поняття, яке не потребує особливої інтерпретації та не вимагає інтелектуальних додаткових умов його розуміння.

Однак етимологія поняття «влада» має досить широкий спектр тлумачень. Згідно «Етимологічного словника української мови» слово «влада» та похідні від нього «володар», «владний» є запозиченням із польської мови «wladza» або чеської vlada – керівництво, влада, уряд. Сутність його зводиться до можливості керувати, розпоряджатися ким або чим-небудь [1, с. 409].

В багатьох мовах влада ототожнюється, як правило з силою, впливом, можливістю, підкоренням, що призводить до смислової неоднозначності.

У латинській мові смислова основа слова влада (potestas) означає здатність, можливість, володіння певною силою для здійснення будь-якої діяльності. Акцент тут ставиться не стільки на джерелі, скільки на субстанціональній основі – силі. Саме у цьому значенні термін «влада» існує в романогерманських мовах. В англійській мові слово «power» відображає такі смислові грані як сила, влада, міць, здатність, можливість, панування, контроль, енергію, потужність. Німецьке слово «macht» означає влада, сила, міць, могутність; французькі «pouvoir» і «puissance» – влада, властивість, сила, вплив; іспанське «poder» – влада, сила, вплив, авторитет.

Отже, з поняттям «влада» тісно пов'язане поняття «сила» («power»), які в політологічній літературі досить часто використовуються як взаємозамінні [2].

Аналіз етимології і семантики слова «power» дозволяє стверджувати, що головним його значенням є «здатність робити щось або впливати на щось».

На перший погляд здавалось би, що смислові значення слова «power» або інших іноземних аналогів не мають відношення до аналізу поняття «влада», оскільки слова, а, відповідно, і поняття в різних мовах не завжди збігаються за своїм змістом.

Між значеннями слів «влада» і «power» існують певні відмінності. У англійського «power» більше значень, ніж в українського «влада».

У англійського «power» немає смислів «органи влади» і «носії влади»: натомість існує англійське слово «authority». Його еквівалентом в українській мові є слово «авторитет», але воно набагато менш асоціюється з владою, ніж англійське «authority».

Англійське «power» має значення «легальна здатність, можливість дії», наприклад «buying power», «general power», «power of attorney»; в українському слові «влада» цей смисл відсутній [9].

Відмінність також полягає в тому, що «power» не має дієслівної форми (і тому для вираження дії використовуються такі конструкції як «здійснювати владу» або «користуватися владою»), а в українській мові є дієслово «панувати», який має той же набір значень, що і іменник «влада».

Однак, це не означає, що «влада» і «power» – це два різних поняття. Слова «влада» і «power» містять низку загальних смислів: сила, панування, контроль, вплив, могутність, управління.

Отже, певні відмінності в конфігурації смислових навантажень слів «влада» і «power» ускладнюють науковий дискурс і концептуальні дискусії, але не дають підстав розглядати їх як два різних поняття. Вони трактуються як дві різні вербальні форми одного поняття.

Доречно зауважити, що «лінгвістичні» аргументи не є вирішальними для обґрунтування ознак влади, оскільки вибір певних тлумачень поняття влади залежить від політичних філософських, методологічних, теоретичних уподобань дослідників [5].

Перші філософські трактування феномена влади містяться в працях античних мислителів – Платона, Аристотеля, Цицерона та ін., в яких простежуються і перші трактування самого поняття. Платон визначає владу як силу, в основі якої лежить специфічне знання – знання правління. Аристотель розглядає владу як властивість будь-якої складної системи і все, що складається з декількох частин, має пануючий елемент і підлеглий елемент, адже такий «загальний закон природи» [4].

Надалі фундаментальні за своєю значимістю тлумачення поняття влади були запропоновані Н. Макіавеллі, Ш. Монтеск'є, Ф. Беконом, Т. Гоббсом, Д. Локком, І. Кантом, Ф. Шеллінгом, Г. Гегелем, К. Марксом, Ф. Енгельсом, М. Вебером та ін.

Незважаючи на широку вживаність терміну «влада» в теоріях міжнародної політики, дослідники не створили єдиного теоретико-методологічного підходу до аналізу феномена влади, інтерпретації цього поняття у розрізі асиметрії.

Наявність великої кількості підходів, що окреслюють різні аспекти влади, пояснюється складністю самого явища владарювання. Поняття влади багатовимірне, як і її прояви в міжнародних відносинах, що відкриває широку можливість для самих різних тлумачень.

У політичній науці склалося два головних і принципово протилежних підходи до визначення влади. З погляду першого підходу «влада» – це домінування, і тому вона є владою над (power over), згідно з другим підходом влада – це розширення можливостей (empowerment) і термінологічно позначається як влада для (power to).

Р. Даль інтерпретує владу як «влада над», асиметричне відношення, що має на увазі конфлікт і опозицію сторін [3]. Серед більшості науковців-політологів превалює думка проте, що влада – це певні відносини, деяка взаємодія, яка становить сутність влади.

Але слід зауважити, що дію як основу влади дослідники розглядають уже через різні поняття – вплив (Х. Лассуелл, Е. Кеплен й ін.), опір (Д. Картрайт, Б. Рейвен й ін.), воленав'язування (М. Вебер, П. Блау), контроль (Г. Моргентау, М. Беретц й ін.).

П. Блау наголошує, що «влада – це стійка здатність нав'язувати волю, а не поодинокий випадок впливу, яким би важливим він не був» [12, с. 294].

Однак цілком зрозуміло, що не будь-які відносини можна трактувати владними, відносини обов'язково мають носити асиметричний характер, лише в цьому випадку влада стає реальністю. Владна асиметрія – ширша категорія, ніж домінування, що передбачає нерівні можливості акторів впливу на процеси прийняття рішень і міжнародні тенденції взаємодії.

Визначення поняття влади як відносин панування і підкорення було домінуючим і значною мірою структуровано в теоретичних дебатах до 1960-х років. Друга світова війна і становлення біполярної структури міжнародних відносин, без сумніву, є історичними моментами, які сприяли закріпленню цього твердження. Євроатлантичний блок, очолюваний США, діючи з позиції сили здатний був нав'язувати свою волю країнам, які входили у сферу їх впливу. Аналогічно діяв протилежний світовий центр сили – СРСР.

В основному таке визначення поняття влади, яке базується на принципах Гоббса, має значною мірою негативний, навіть зневажливий відтінок в громадській думці. Адже політична влада як відносини панування призвела до найбільших трагічних подій ХХ століття.

Багато дослідників прагнуть розширити горизонти концептуалізації влади, пропонуючи свої ідеї в якості доповнення або альтернативи концепції запропонованої представниками реалістичної парадигми. Чималий внесок у тлумачення поняття «влада» зробили Р. Кохейн та Дж. Най, які сформулювавши теорію «комплексної взаємозалежності», надали поняттю «влада» цілком нового значення.

Особливо актуальним стає сформульоване гарвардським політологом Дж. Насомом положення про ефективність «м'якої влади» («м'якої сили»), яка базується на трьох основних ресурсах: політичні цінності, культура і зовнішня політика.

Представники ліберально-ідеалістичної парадигми Р. Кохейн і Дж. Най, досліджуючи сучасну систему міжнародних відносин, формулюють поняття і умови функціонування складної взаємозалежності на противагу анархічному міжнародному простору, формуючи тим самим нове бачення влади на міжнародній арені.

На думку Р. Кохейна і Дж. Ная складна взаємозалежність вносить суттєві корективи у всю систему міжнародних відносин і корінним чином змінює сутність влади в сучасних умовах, яка набуває системних характеристик і залежить від положення держави, суб'єкта влади, в складній системі міжнародних координат.

Отже, одні з провідних теоретиків неоліберального інституціоналізму не розглядають владу як наявність певних ресурсів у держави, що є традиційним у теорії міжнародних відносин підходом до визначення поняття влади.

Дж. Най трактує «м'яку владу» в умовах складної взаємозалежності як здатність досягати бажаних результатів на основі добровільної участі, прихильності і привабливості [16]. Ця здатність визначається місцем держави в структурі міждержавних і транснаціональних зв'язків, де особливу роль відіграють міжнародні інститути.

Нові концептуальні підходи до розуміння влади яка спирається на несилові ресурси, призводить до формування принципово нової моделі світового порядку. Дж. Най стверджує, що м'яка влада не суперечить теорії реалізму міжнародних відносин, тобто він не відмовляється, в цілому, від реалістичного бачення світової політики як переважно військово-силового процесу. На думку Дж. Ная: «М'яка сила – це не форма ідеалізму або лібералізму. Це просто форма влади, один із способів досягнення бажаних результатів» [18, с. 82].

Логічним продовженням ідеї «м'якої влади» стала концепція «розумної влади», яка передбачає «насамперед здатність комбінувати «жорстку» та «м'яку» сили в ефективну стратегію» [17].

Одним з найбільш важливих положень теорії політичного реалізму вважається положення про необхідність трактувати міжнародні відносини не з точки зору будь-якого ідеалу, а з точки зору будь-якої політики, в тому числі і міжнародної, яка складається з боротьби за володіння і утримання влади. Як зазначає Моргентау: «Міжнародна політика, як і політика в цілому, є боротьбою за владу, якою б не була кінцева мета міжнародної політики, її безпосередньою метою завжди залишається влада» [7, с. 83].

З погляду Г. Моргентау в основі всієї міжнародної діяльності держав лежить їх прагнення до збільшення своєї влади, або сили (power) і зменшення влади інших. В самому широкому сенсі «влада» розуміється як військова та економічна міць держави, гарантія її найбільшої безпеки і процвітання, слави і престижу, можливості для поширення її ідеологічних установок і духовних цінностей. Військова стратегія і дипломатія – два основні напрями, які забезпечують державі владу. Г. Моргентау зазначає, що у сучасну епоху держави висловлюють свою потребу у владі в термінах «національного інтересу» [15].

Дж. Бартон вважав, що «не існує жодного спільного знаменника для уявлень про міжнародні відносини, окрім припущення, що у своєму існуванні держави залежать від влади і досягають мети за допомогою влади» [13, с. 46].

Категорія влади сама по собі містить протиріччя, тому що взаємодія суб'єктів міжнародних відносин відбувається при розбіжності їх інтересів і можливостей [2].

«Смислове поле влади» цілком логічно обмежити такими значеннями як здатність впливати на щось, здатність зробити щось, могутність, панування, сила. Протягом тривалого періоду часу поняття влади означало в різних формах співвідношення сил між народами, що тим самим впливало на теоретичні засади міжнародних відносин і політичної філософії.

Влада в міжнародних відносинах традиційно визначалася і оцінювалася в «жорстких» термінах, що часто розуміються в контексті військової та економічної потужності. Генезис міжнародних відносин надав концепції влади військовий відтінок. Отже, існує ієрархія між різними складовими елементами влади: військовими, політичними, економічними, географічними, демографічними технологічними, культурними.

Не викликає сумніву той факт, що світова система має конфліктний характер, тому держави як і раніше розглядають військову силу в якості об'єктивно пріоритетного засобу забезпечення власної безпеки.

В контексті асиметричних воєн військова перевага ставиться під сумнів, оскільки застосування сили є одночасно дорогим і невизначеним, що дає можливість Бертран Баді говорити про «безсилля влади» [20].

У новому контексті міжнародних відносин трактування влади через категорію сили, у розрізі співвідношення сил вже не може вважатися самодостатнім, оскільки відбувся повільний зсув у формулі і модальності влади. Тепер, щоб повністю використовувати свої здібності, влада повинна тепер задіяти широкий діапазон засобів впливу [11].

Влада, що розуміється як воля, залежить від ресурсів, які вона може мобілізувати [10]. Концентрація матеріальних ресурсів в поєднанні з досягненнями науково-технологічного прогресу в підсумку вирішили результат двох світових воєн. Перерозподіл ресурсів має велике значення для способів дії влади.

Звісно, це не виключає військовий вимір і не нехтує його кінцевою метою – безпекою. Але це надає все більшої ваги тим аспектам влади, які уникають військово-силових відносин і які виражаються в здатності досягти певного результату в міжнародній системі. Ця влада не обов'язково визначається мобілізованими засобами, але може виникнути в результаті існування достатньо сильних асиметрій у відносинах взаємозалежності. Це те, що британська дослідниця С. Стрендж назвала, «структурною владою». Саме тому, що США володіють структурною владою, вони не можуть не домінувати над іншими: простий факт їх присутності впливає на результати взаємодії. Висновки про втрату їх гегемонії виглядають, на думку С. Стрендж, безпідставними [19].

Але важливо зазначити, що нові полюси зростання в мережах взаємозалежності з глобальним регулюванням на основі міжнародного права частково врівноважують або обмежують владу світового лідера – США.

Визначальною рисою влади є здатність контролювати та впливати на поведінку інших учасників міжнародних відносин. У міжнародних відносинах аналіз влади зазвичай обмежується примусом [14]. Відомий фахівець в галузі політології Б. Рассел зазначав, що «концентрованим проявом влади є відносини владарювання – підкорення», що звісно передбачають асиметрію у відносинах [6]. В. Ільїн акцентує увагу на тому, що «влада є силові відносини, які виражають реальне домінування» [8, с. 11].

Враховуючи багатоаспектність і складність інтерпретації поняття влади можна дати лише загальне її визначення, яке може зводитись до здатності і можливості здійснювати свою волю, чинити вирішальний вплив на діяльність, поведінку суб'єкта за допомогою різноманітних засобів: сили, права, переконання, примусу, волі.

Попри різні підходи, у всіх концепціях влади простежуються загальні елементи і зв'язки, які зрештою можуть стати базовою основою при виробленні спільної універсальної дефініції.

Варто зауважити, що джерела влади різноманітні, як і засоби впливу на об'єкти влади. Безумовно, одним із джерел влади є асиметричний розподіл ресурсів, який дає підстави говорити про односторонню залежність одних акторів від інших. Тобто для виникнення владних відносин необхідно, щоб існувала асиметрія, нерівність акторів у доступі до ресурсів влади, їх нерівномірний розподіл. У політичній науці ресурси влади розглядаються як засоби, використання яких забезпечує вплив на об'єкт влади відповідно до цілей суб'єкта [4, с. 215].

Підкреслюючи асиметричність відносин влади, слід зауважити, що саме нерівність є принциповим джерелом влади. Слушною є думка В. Ільїна, який висновує, що «за тотальної рівності влади немає, влада виростає з об'єктивних розбіжностей» [8, с. 7].

Постаючи з нерівності, з асиметрії влада сама по собі була, є й завжди буде асиметричною. Владу можна трактувати як асиметричні відносини, де є визначальна й обумовлена сторони, сторона, що починає дію, й сторона, що відповідає дією. Асиметричні відносини – це відносини, які для багатьох асоціюються з поняттям влади. Цілком логічно, що влада – це певні відносини, що мають ознаки асиметрії, каузальності й примусовості.

Влада – це політична конструкція, створена і підтримувана практикою асиметрії [15].

Загалом владу неможливо достовірно визначити якоюсь математичною формулою. Реальну владу держави можна виявити тільки на практиці, шляхом її випробування.

Висновки. Таким чином, асиметрія не лише важливе, а й необхідне поняття, яке розкриває як складну природу міжнародних відносин, закономірності і тенденції їх розвитку так і сутність влади.

Фундаментальна природа влади в міжнародних відносинах не зазнала структурних змін протягом тривалого часу. Влада традиційно розглядалася як структурний детермінант міжнародних відносин. Її можна розглядати крізь призму асиметричних відносин, які є характерними для всіх періодів розвитку людської цивілізації.

Отже, асиметрія створює контекстуальну смислову основу для розуміння поняття влади в міжнародних відносинах. Влада – це асиметричний формат взаємодії між суб'єктами міжнародних відносин. Вона – не просто відносини між суб'єктами, це завжди асиметричні відносини, це відносини нерівних сторін, які припускають домінування однієї зі сторін, яка може впливати і змінювати поведінку іншої. Адже взаємна залежність і симетричний взаємний вплив означають відсутність владних відносин.

Бібліографічний список:

1. Етимологічний словник української мови : у 7 т. : т. 1 : А – Г / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР ; укл.: Р. В. Болдирєв та ін ; редкол.: О. С. Мельничук (гол. ред.) та ін. К. : Наукова думка, 1982. Т. 1 : А – Г. 632 с.
2. Коньшев В. Н. Американский неореализм о природе войны. СПб.: Наука, 2004. 372 с.

3. Ледаев В. Г. Современные концепции власти: Аналитический обзор. *Социологический журнал*. М., 1996. № 3/4. С. 109–126.
4. Ледаев В. Г. Власть: концептуальный анализ. М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2001. 384 с.
5. Ледаев В. Г. Концептуальный анализ власти и «лингвистические аргументы». *Politbook*. 2016. № 2. С. 26–39.
6. Рассел Б. Власть. Новый социальный анализ. К.: Вид. центр «Стэп-К», 1996. 238 с.
7. Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост., науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. М.: Гардарики, 2002. 400 с.
8. Философия власти / Гаджиев К. С., Ильин В. В., Панарин А. С., Рябов А. В.; Под ред. В. В. Ильина. М., 1993. 271 с.
9. Чиронова И. И. Национальная специфика концепта власть в русскоязычной и англоязычной лингвокультурах. *Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация*, 2014. №4. URL: <https://rucont.ru/efd/470204>
10. Aron R. Paix et Guerre entre les nations. Calmann-Lévy, Paris, 1962. 797 p. pp.
11. Ayache G. Puissance et influence dans le cadre des relations internationales post-Guerre froide. Le cas de la France. *AFRI*. 2006. Vol. VII. URL: www.afri-ct.org/afri-volumes
12. Blau P. Differentiation of Power. Political Power: A Reader in Theory and Research / ed. by Roderick Bell, David V. Edwards, and R. Harrison Wagner. New York: The Free Press; London: Collier-Macmillan, 1969. P. 293–308.
13. Burton J. International Relations: A General Theory. New York, 1967. 300 p.
14. Lake D. Hierarchy in International Relations. Ithaca: Cornell University Press, 2009. URL: [www.hostnezt.com/cssfiles/Hierarchy in international](http://www.hostnezt.com/cssfiles/Hierarchy%20in%20international)
15. Morgenthau H. J. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. Second Edition, Alfred A. Knopf: New York, 1955. 600 p.
16. Nye J. Soft Power. The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. 328 p.
17. Nye J. The Powers to Lead. Oxford: University press, 2008. 226 p.
18. Nye J. The Future of Power . New York: PublicAffairs, 2011. 320 p.
19. Strange S. The Retreat of The State: The Diffusion of Power in the Power in the World Economy. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. URL: http://ebookey.org/The-Retreat-of-the-State-The-Diffusion-of-Power-in-the-World-Economy_910160.html
20. Tannous M., X. Pacreau Les relations internationales. La documentation française, 2020. 204 p.

References:

1. Etymologichnyy slovnyk ukrayins'koyi movy : u 7 t. : t. 1 : A – H / In-t movoznavstva im. O. O. Potebni AN URSS ; ukl.: R. V. Boldyryev ta in ; redkol.: O. S. Mel'nychuk (hol. red.) ta in. K. : Naukova dumka, 1982. T. 1 : A – H. 632 s.
2. Konyshov V. N. Amerikanskij neorealizm o prirode vojny. SPb.: Nauka, 2004. 372 s.
3. Ledjaev V. G. Sovremennye koncepcii vlasti: Analiticheskij obzor. *Sociologicheskij zhurnal*. М., 1996. № 3/4. С. 109–126.
4. Ledjaev V. G. Vlast' konceptual'nyj analiz. М.: «Rossijskaja politicheskaja jenciklopedija» (ROSSPJEN), 2001. 384 s.
5. Ledjaev V. G. Konceptual'nyj analiz vlasti i «lingvisticheskie argumenty». *Politbook*. 2016. № 2. С. 26–39.
6. Рассел Б. Власть. Новyj social'nyj analiz. К.: Вид. центр «Стэп-К», 1996. 238 с.
7. Теорija mezhdunarodnyh otnoshenij: Hrestomatija / Sost., nauch. red. i komment. P.A. Cygankova. М.: Gardariki, 2002. 400 с.
8. Filosofija vlasti / Gadzhiev K. S., Il'in V. V., Panarin A. S., Rjabov A. V.; Pod red. V. V. Il'ina. М., 1993. 271 с.
9. Chironova I. I. Nacional'naja specifika koncepta vlast' v russkojazychnoj i anglojazychnoj lingvokul'turah. *Vestnik Moskovskogo universiteta. Serija 19. Lingvistika i mezhkul'turnaja kommunikacija*, 2014. №4. URL: <https://rucont.ru/efd/470204>
10. Aron R. Paix et Guerre entre les nations. Calmann-Lévy, Paris, 1962. 797 p. pp.
11. Ayache G. Puissance et influence dans le cadre des relations internationales post-Guerre froide. Le cas de la France. *AFRI*. 2006. Vol. VII. URL: www.afri-ct.org/afri-volumes
12. Blau P. Differentiation of Power. Political Power: A Reader in Theory and Research / ed. by Roderick Bell, David V. Edwards, and R. Harrison Wagner. New York: The Free Press; London: Collier-Macmillan, 1969. P. 293–308.
13. Burton J. International Relations: A General Theory. New York, 1967. 300 p.
14. Lake D. Hierarchy in International Relations. Ithaca: Cornell University Press, 2009. URL: [www.hostnezt.com/cssfiles/Hierarchy in international](http://www.hostnezt.com/cssfiles/Hierarchy%20in%20international)
15. Morgenthau H. J. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. Second Edition, Alfred A. Knopf: New York, 1955. 600 p.

16. Nye J. Soft Power. The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. 328 p.
17. Nye J. The Powers to Lead. Oxford: University press, 2008. 226 p.
18. Nye J. The Future of Power . New York: PublicAffairs, 2011. 320 p.
19. Strange S. The Retreat of The State: The Diffusion of Power in the Power in the World Economy. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. URL: http://ebookey.org/The-Retreat-of-the-State-The-Diffusion-of-Power-inthe-World-Economy_910160.html
20. Tannous M., X. Pacreau Les relations internationales. La documentation française, 2020. 204 p.

Derevianko I. P. The Phenomenon of Power in International Relations Through the Prism of Asymmetry

The article reveals the theoretical problem field of the concept of power, which is considered as an asymmetric format of relations between the main participants in international cooperation. The etymology of the concept of "power" is revealed, its semantic load is clarified, on the basis of this it can be stated that the semantics of the word "power" is far ambiguous and extremely variable. The term power is used in a variety of meanings and is often classified according to its scope. In political science, power is the basic concept of international relations, which provides the key to understanding the phenomena and processes in the international arena. Fundamental approaches to understanding the content of the concept of power are analyzed. The presence of a large number of approaches that outline various aspects of power, due to the complexity of the phenomenon of domination. Power as a manifestation of asymmetry remains the fundamental basis of interstate relations, but the lack of a clear terminological definition of power asymmetry determines the fragmentary nature of existing methods of its evaluation. The defining guideline for determining the nature of power in international relations is asymmetry. It is noted that the basis on which power arises is the asymmetry in the distribution of resources between interacting actors. That is, for the emergence of power relations, it is necessary that there is an asymmetry, inequality of actors in access to resources of power, their uneven distribution, which indicates a stable asymmetry inherent in power. It was found that not every relationship can be interpreted as authoritarian, the relationship must be asymmetric, only in this case, power becomes a reality. It is substantiated that the fundamental nature of power in international relations has not undergone structural changes for a long time. It can be viewed through the prism of asymmetric relations, which are characteristic of all periods of human civilization.

Keywords: *power, asymmetry, international relations, power, resources.*